

ความเห็นส่วนตัว

ของ นายสุเมธ รอยกุลเจริญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓๐/๒๕๖๗

วันที่ ๑๔ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง { ศาลอาญา

ผู้ร้อง

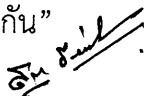
ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕
วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

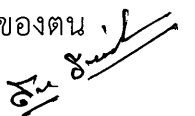
พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติ
ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๒๕ วรรคสี่ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งได้รับ
ความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น
ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง
บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไข
ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อ
หลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อ
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย”
และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความ
คุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาข้อใด ซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้”

ข้อโต้แย้งของโจทก์ที่ว่า ศาลอาญามีคำสั่งตัดพยานหลักฐานโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๑) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ทั้งที่พยานหลักฐานของโจทก์เป็นพยานหลักฐานสำคัญในคดีที่จำเป็นต่อการพิสูจน์ ข้ออ้างข้อเถียงตามคำฟ้องของโจทก์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ที่กำหนดให้ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาใช้ดุลพินิจปรับใช้บทบัญญัติในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้ อย่างกว้างขวาง เป็นการผลักรากการพิสูจน์ความผิดและการแสวงหาพยานหลักฐานให้เป็นหน้าที่ ของโจทก์ เป็นการจำกัดสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ ส่งผลกระทบต่อสิทธิของคู่ความ ในการพิจารณาคดี ไม่สอดคล้องกับหลักการลงโทษทางอาญาที่ต้องมีความชัดเจนแน่นอน เป็นบทบัญญัติ ที่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดต่อหลักนิติธรรม และทำให้ คู่ความในคดีอาญาได้รับการพิจารณาอย่างคู่ความในคดีแพ่ง เป็นการปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญ แตกต่างกันไปให้เหมือนกัน ขัดต่อหลักความเสมอภาค ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติที่กำหนดวิธีการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อรับรอง คຸ່ມครอง หรือบังคับ ตามสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายสารบัญญัติ เป็นพื้นฐานของกฎหมายวิธีพิจารณาความซึ่งได้บัญญัติ เป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ใช้วิธีพิจารณาความ สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมาย ที่ใช้ในการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิดตั้งแต่การจับกุม การสอบสวน การพิจารณาคดีชั้นศาล และการลงโทษ เป็นกฎหมายที่ควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานในกระบวนการ ยุติธรรมในการดำเนินการกับผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อคຸ່ມครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ให้มีสิทธิต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม

โดยที่การดำเนินคดีแพ่งเป็นไปตาม “หลักความตกลง” หากคู่ความตกลงกันไม่ได้ ในการนำสืบ พยานหลักฐาน ให้คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตนให้คู่ความฝ่ายนั้น มีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น ซึ่งคู่ความสามารถตกลงกันได้และศาลทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ชี้ขาดตัดสินคดี ให้เป็นไปตามที่คู่ความนำเสนอและเป็นไปตามที่คู่ความยังไม่ยอมรับข้อเท็จจริงกันเท่านั้น การวินิจฉัยปัญหา ข้อเท็จจริงในคดีแพ่งใดจะต้องกระทำโดยอาศัยพยานหลักฐานในสำนวนคดีนั้น คู่ความฝ่ายที่มีภาระการพิสูจน์ ข้อเท็จจริงเพื่อให้ศาลเชื่อว่าพยานหลักฐานที่ตนนำเสนอสนับสนุนข้ออ้างข้อเท็จจริงหรือข้อเถียงของตน

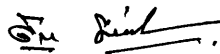
มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่าพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่ง และศาลต้องตรวจพยานหลักฐาน เพื่อวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานนั้นมีน้ำหนักไปในทางฝ่ายใดแต่ไม่ถึงกับปราศจากข้อสงสัย ศาลก็ชี้ขาด ให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้ชนะคดีได้ ส่วนการดำเนินคดีอาญาเป็นไปตาม “หลักการตรวจสอบ” เป็นหน้าที่ของ องค์กรในกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่ายตั้งแต่เจ้าพนักงานและศาลในการร่วมกันค้นหาความจริงตามที่มี การกล่าวหา และต้องตรวจสอบโดยปราศจากข้อผูกมัดใด ๆ โดยศาลเป็นทั้งผู้ค้นหาความจริงตามภววิสัย และวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินคดีด้วย ภาระการพิสูจน์ในคดีอาญาจึงตกอยู่กับโจทก์เป็นหลัก และมาตรฐาน การพิสูจน์ในคดีอาญาต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงความชัดเจนโดยปราศจากข้อสงสัยตามสมควรหรือปราศจาก เหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ แม้ว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะมีพื้นฐานแนวความคิดที่แตกต่างไปจาก กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอยู่บ้าง แต่การดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญามีหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ใช้วิธี พิจารณาความร่วมกัน ดังนั้น ในกรณีที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติเรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงบัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับ โดยบัญญัติในมาตรา ๑๕ ว่า “วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นวิธีการตรากฎหมายทั่วไป ในกรณีที่วิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติเรื่องใด ไว้เป็นการเฉพาะจึงบัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งเป็นพื้นฐานของกฎหมาย วิธีพิจารณาความทั่วไปมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการของบทบัญญัติหลักที่ให้นำมาใช้บังคับ โดยอนุโลม โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้หลักการดำเนินคดีแพ่งและการดำเนินคดีอาญาเป็นไปตามพื้นฐานเดียวกัน เท่าที่ไม่ขัดต่อความมุ่งหมายของการดำเนินคดีในแต่ละประเภทและเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการบัญญัติ กฎหมายซ้ำ

ประเด็นตามข้อโต้แย้งของโจทก์เป็นเพียงการปรับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยการนำส่วน ที่ว่าด้วยพยานหลักฐานในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในเรื่องทั่วไปที่ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะมาใช้บังคับโดยอนุโลมในคดีอาญาเพียงเท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งต่อหลักการหรือสาระสำคัญแห่งวิธีพิจารณาความอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มาตรา ๘๗ (๑) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เท่านั้น โดยการนำหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับกระบวนการสืบพยานบางประการในประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในคดีอาญาดังกล่าวก็ไม่ได้มีผลกระทบโดยตรงต่อการวินิจฉัยตัดสินคดี แต่อย่างใด เนื่องจากศาลยังคงมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความจริงและสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติม ในคดีอาญาได้อย่างกว้างขวางและสามารถใช้อำนาจดังกล่าวตามที่เห็นสมควร นอกจากนี้ การนำหลักกฎหมาย

Su Sual

ในวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในวิธีพิจารณาความอาญานั้นจะต้องพิจารณาว่าหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่จะนำมาใช้บังคับดังกล่าวต้องมีลักษณะเป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความทั่วไปแล้ว หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความนั้นต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในวิธีพิจารณาความอาญา และไม่กระทบต่อหลักการอันเป็นสาระสำคัญของวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะ การบังคับใช้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างและใช้ตามที่เหมาะสมแก่กรณี ต้องใช้ด้วยความระมัดระวังและต้องตีความอย่างเคร่งครัด กล่าวคือให้นำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในวิธีพิจารณาความอาญาได้เฉพาะกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาในเรื่องนั้นไว้เป็นการเฉพาะ โดยให้นำมาใช้บังคับเพียงเท่าที่จะใช้บังคับได้ ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการหรือสาระสำคัญแห่งวิธีพิจารณาความอาญา และบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่จะนำมาใช้จะต้องมิใช่บทบัญญัติสำหรับคดีแพ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ที่บัญญัติให้ศาลในคดีอาญาสามารถนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ ในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติวิธีพิจารณาความในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติในการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของคู่ความ ให้ได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ โดยศาลสามารถยกบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ มาปรับใช้ในคดีอาญาได้อย่างเท่าเทียมกัน อันเป็นหลักประกันสิทธิของคู่ความให้มีโอกาสต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ เป็นไปตามหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

(นายสุเมธ รอยกุลเจริญ)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ